

Бадьоре

Щирий

Добра

Батькове

ПРИКМЕТНИК

Золота

Привітна

Теплий

Красивий

Прикмётник

— самостійна частина мови, що виражає ознаку предмета, граматично виявлену в категоріях роду, числа і відмінка та відповідає на питання який? яка? яке? які? чий? чия? чиє? чиї?

Наприклад: сміливий, щаслива, зелене, Васине, батькова, братове.

Прикметник як частина мови

Загальне значення	На які питання відповідає	Морфологічні ознаки		Синтаксична роль
		постійні	непостійні	
Ознака предмета (колір, смак, просторові й часові ознаки, належність когось, зовнішні та внутрішні прикмети людей і тварин)	я к и й? ч и й? я к а? ч и я? я к е? ч и є? я к і? ч и ї?	Розряд (якісні, відносні, присвійні), ступінь порівняння та форма (коротка й повна)	Рід (в однині), число, відмінок	Означення, присудок

Розряди прикметників

Якісні, що виражають ознаки предметів безпосередньо власним лексичним значенням: сумна пісня, яскрава особистість

Відносні, що позначають ознаку предмета не безпосередньо, а через відношення його до іншого предмета, явища, дій: вступний тест, прикордонний пост;

Присвійні, що виражають належність предмета певній істоті: материн рушник, Мартин зошит.

Вживаючись у переносному значенні, відносні та присвійні прикметники можуть переходити в розряд якісних.

Наприклад: золотий ланцюжок (відносний) — золота душа (якісний); срібний перстень (відносний) — срібний голос (якісний); лебединий пух (присвійний) — лебедина пісня (якісний); зміїна отрута (присвійний) — зміїний характер (якісний).

Групи прикметників

	Тверда група			М'яка група			Прикметники на <i>-лиций</i>		
	Чол., сер. р.	Жін. р.	Мн.	Чол., сер. р.	Жін. р.	Мн.	Чол., сер. р.	Жін. р.	Мн.
Н.	<i>-ий, -е</i>	<i>-а</i>	<i>-і</i>	<i>-ій, -є</i>	<i>-я</i>	<i>-і(-ї)</i>	<i>-лиций, -лице</i>	<i>-лиця</i>	<i>-лиці</i>
Р.	<i>-ого</i>	<i>-ої</i>	<i>-их</i>	<i>-(ь)ого</i>	<i>-(ь)ої</i>	<i>-іх(-їх)</i>	<i>-лицього</i>	<i>-лицьої</i>	<i>-лицих</i>
Д.	<i>-ому</i>	<i>-ій</i>	<i>-им</i>	<i>-(ь)ому</i>	<i>-ій (-їй)</i>	<i>-ім(їм)</i>	<i>-лицьому</i>	<i>-лицій</i>	<i>-лицим</i>
Зн.	Н. або Р.	<i>-у</i>	Н. або Р.	Н. або Р.	<i>-ю</i>	Н. або Р.	Н. або Р.	<i>-лицю</i>	Н. або Р.
Ор.	<i>-им</i>	<i>-ою</i>	<i>-ими</i>	<i>-ім (-їм)</i>	<i>-(ь)ою</i>	<i>-іми, -їми</i>	<i>-лицим</i>	<i>-лицьою</i>	<i>-лицими</i>
М.	<i>-ому, -ім</i>	<i>-ій</i>	<i>-их</i>	<i>-(ь)ому, -ім (-їм)</i>	<i>-ій (-їй)</i>	<i>-іх(-їх)</i>	<i>-лицьому</i>	<i>-лицій</i>	<i>-лицих</i>

Ступенювання прикметників

Якісні прикметники мають ступені порівняння: **вищий і найвищий**.

Кожен зі ступенів має дві форми: **просту і складену**.

1.Вищий ступінь порівняння вказує, що в одному предметі ознака виявляється більшою мірою, ніж в іншому. Проста форма вищого ступеня порівняння - суфіксів **-іш, -ш**: добрий — добр-іш-ий, милий — мил-іш-ий, довгий — дов-ш-ий, міцний — міцн-іш-ий, малий — мен-ш-ий.

При додаванні суфікса **-ш-** можуть виникати звукові сполуки, які на письмі позначаються буквами **жч і щ** (вищий, товщий (товстіший), кращий), ближчий, важчий, вужчий, дорожчий, дужчий, нижчий, тяжчий.

Складена форма - додавання слів **більш, менш**: яскравий — більш яскравий, швидкий — менш швидкий.

2.Найвищий ступінь порівняння вказує, що ознака виявляється найбільшою мірою.

Проста форма - префікса **най-**: дорожчий — най-дорожчий, міцніший — най-міцніший. Значення можна посилити префіксами **як-, що-**: якнайдорожчий, щонайменший.

Складена форма - слів **найбільш, найменш**, а також додаванням слів від усіх (за всіх), над усе: тривожний — найбільш тривожний, тривожніший над усе.

	Вищий ступінь	Найвищий ступінь
Проста форма	<p>корінь або основа + $\begin{matrix} \wedge \\ -ш- \\ \wedge \\ -іш- \end{matrix}$ прикметника</p> <p><i>тонкий – тонший, теплий – тепліший</i></p>	<p>$\overline{\text{най}}$ + вищий ступінь порівняння прикметника</p> <p><i>найширший, найглибший</i></p>
Складена форма	<p><i>більш</i> + прикметник <i>менш</i> + у початковій формі</p> <p><i>більш відомий, менш приємний</i></p>	<p><i>найбільш</i> + прикметник <i>найменш</i> + у початковій формі</p> <p><i>найбільш сильний, найменш успішний</i></p>

4. Способи творення прикметників

Префіксальним способом прикметники утворюються від:

- а) прикметників: сильний — пресильний; високий — невисокий;
- б) іменників (із прийменником без): без меж — безмежний; без крил — безкрилий.

Суфіксальним способом прикметники утворюються від:

- а) іменників: сон — сонний; книга — книжний, книжковий;
- б) прикметників: білий — біленький, білесенький, білісінький, білуватий; тісний — тіснуватий;
- в) дієслів: гнути — гнучкий; брати — беручий; пекти — пекучий;
- г) прислівників: тут — тутешній; вчора — вчорашній.

Префіксально-суфіксальним способом прикметники утворюються від іменників: без талану — безталанний; при школі — пришкільний.

Основоскладанням утворюються прикметники від:

- а) двох прикметників: кислий і солодкий — кисло-солодкий; світлий і синій — світло-синій;
- б) сполучення іменника і прикметника або числівника: довгі ноги — довгоногий; сільське господарство — сільськогосподарський.

Складносуфіксальним способом (складанням основ з додаванням суфікса) утворюються прикметники від словосполучень: п'ятнадцять років — п'ятнадцятирічний, десять поверхів — десятиповерховий, лівий бік — лівобічний.

5. Відмінювання прикметників

Від-мі-нок	Однина			Множина
	Чоловічий рід	Середній рід	Жіночий рід	
Н.	<i>повнолиций</i>	<i>повнолице</i>	<i>повнолиця</i>	<i>повнолиці</i>
Р.	<i>повнолицього</i>		<i>повнолицьої</i>	<i>повнолицих</i>
Д.	<i>повнолицьому</i>		<i>повнолицій</i>	<i>повнолицим</i>
Зн.	Н. або Р.	<i>повнолице</i>	<i>повнолицю</i>	Н. або Р.
Ор.	<i>повнолицим</i>		<i>повнолицьою</i>	<i>повнолицими</i>
М.	<i>(на) повнолицьому (-ім)</i>		<i>(на) повнолицій</i>	<i>(на) повнолицих</i>

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!